فیلمی مێشەوانەکە (Der Imker) - یان چیرۆکی خەباتی کوردێک بۆ ژیان و ئازادی

هیوا ناسیح

فیلمی (مێشەوانەکە) یان بە ئەڵمانی(Der Imker)، کە تا ئێستا پینج خەڵاتی جیهانی بەدەست هێناوە. لە زۆرێک سینەماکانی ئەوروپا نیشان دراوە و بە سیدیش لە هەندێک لە کتێبخانەکاندا دەست دەکەوێت، فیلمێکی سینەمایی دۆکیۆمێنتاریی سویسرییە و لە لایەن دەرهێنەری بە توانای کورد (مانۆ خەلیل)ەوە بە هاوکاری دەزگای تەلەفزیۆن و رادیۆی سویسرا (SRF) ساڵی ٢٠١٣ بەرهەم هاتوە، دیمەنەکانی فیلمەکەی لە نێو سویسرا (دەوروبەری بازل و نێو شاخەکانی ئەڵپ) هەروەها باکوری کوردستان وێنەگیراون. کاتی فیلمەکە ١٠٨ دەقەیە. ئاخافتنەکان بە زمانی کوردیی کرمانجی و ئەڵمانییە، ژێرنوسی بە زمانەکانی ئەڵمانی، فەرەنسی، ئینگلیزی و ئیتالی بۆ کراوە، بینەر دەتوانێت یەکێکیان هەڵبژێرێت،

چیرۆکەکەی باس لە سەربوردەی مام برایم گەزەر دەکات، کە خۆی ڕۆڵی سەرەکی تێیدا هەیە. مام برایم کە پیاوێکی ٦٥ ساڵەی دنیادیدە و قاڵبو و خاراوی نێو خەم و ئازار و مەینەتییەکانی ژیانە، خەڵکی باکوری کوردستان، ناوچەی مەرعەشە. وەک هەر کەسێکی کاسب لە گوندەکەی خۆی لە باکوری کوردستان / تورکیا لە مناڵییەوە خەریکی پیشەی مێشەوانی (هەنگەوانی) بووە لەڕوێ ٥٠٠ مێشی هەبووە. ساڵانە قازانجێکی باشی کردوە، هەر بۆیە کەسێکی زۆر شارەزا و کارامە و زانایە لەو بوارەدا، بە جۆرێک پەیوەندییەکی رۆحی لەگەڵ هەنگ و سروشتدا پەیدا کردوە. سەرەڕای ئەمە کەسێکی رۆحسوکە و زۆر زوو دەچێتە دڵەوە، دەتوانێت بەو ئەڵمانییە کەمەی کە فێریبووە، زۆر زوو پەیوەندی لەگەڵ خەڵکی سویسرادا دروست بکات. ئەو لە دیمەنێکی فیلمەکەدا دەڵێت (من مرۆڤم خۆش دەوێت بە گشتی، گەر تۆ کەسێکت خۆش ویست، با نەشی ناسی ئەویش خۆشی دەوێت، ئەمە لە سیمایدا دەخوێنیتەوە، ئیتر بەمجۆرە پەیوەندی ئاسانە).

ئەم پیاوە، کە لە دەمار و قەڵشی دەستەکانی و چرچ و لۆچی سیما و قژە ماشی و برنجییەکەیدا چەندان ئاه و حەسرەت و لاپەڕەی نەخوێندراو دەبینین و هەست پێ دەکەین، نمونەی مرۆڤێکی دنیادیدە و بە ئەزمون و کۆڵنەدەرە، پێشتر کوڕ و کچێکی بوونەتە گەریللا و

خەبات بۆ ئازادی دەکەن، کچەکەی لە شاخ شەهید دەبێت، دوو منداڵی تریشیان لە زیندان گیان لە دەست دەدەن، مام برایم گەزەر خۆشی حەوت ساڵ لە حکومەت قاچاخ دەبێت و خۆی دەشارێتەوە، چونکە رژێمی تورکیا داوای لێ دەکات سیخوڕیان بۆ بکات و ئەمیش ڕازی نابێت. ژنەکەی بەرگەی ئەم هەموو کەسەر و بێمروەتییە ناگرێت و لە داخ و مەراقدا خۆی دەکوژێت. پاشان مام برایم لەرێگەی کچێکی تریەوە کە لە سویسرا نیشتەجێیە، داوای پەنابەری بۆ دەکات و پەسەند دەکرێت، ئیتر ناوبراو دێتە سویسرا و ژیانی لێرە دەست پێدەکاتەوە.

لە شوقەیەکی بچوکدا لە شاری بازل دەژێت، ژیانێکی سادە، ماڵەکەی بە وێنەی شەهیدەکانی رازاندۆتەوە، ئومێدی بە ژیان زۆرە، هەوڵ دەدات نەوەکەی (کچەزاکەی)، کە هێشتا زۆر منداڵە فێری مێشەوانی بکات، بۆیە بەردەوام دەیبات بۆ لای میشەکانی. ئەو سیفاتی کوردەواری هەڵسوکەوت و خواردن و خەوتنی وازلێنەهێناوە. لای ئەو مرۆڤ و سروشت لێکجیاناکرێنەوە، هەنگ نزیکترین هاورێیە لای، تەنانەت کاتێک لە نێو هەنگەکان و سندوقی مێشەکان کار دەکات هیچ سەرکڵاو و دەستکێش و بەرگێکی تایبەت ناکاتە بەری!

کێشە و مەینەتییەکانی ژیان لێرەش وازی لێ ناهێنن. زۆری بۆ دەهێنن کار بکات، بەڵام ئەم هەر حەزی بە مێشەوانی واتە پیشەکەی خۆیەتی. دامودەزگای ناوچەکە وەک هەر پەنابەرێکی تر کە کارناکەن، ئەم ناچار دەکەن کارێک (بۆ بەگەڕخستنی لە بازاڕی کاردا) لە کارخانەیەکدا بکات، بەڵام ئەم هەموو خولیا و ئارەزووی پیشە کۆنەکەیەتی، کە پەروەردەکردنی مێش و مێشەوانییە، لە کاتێکدا ئەم پیشەیە وەک پیشەیەکی سەرەکی لەم وڵاتەدا نەناسراوە و بگرە وەک خولیا و ئارەزومەندییەک لێی دەڕوانرێت. دواتر ئەم خانەنشین دەکرێت و ئیتر ئەم هەوڵ دەدات لەگەڵ چەند خێزانێکی کە هەنگیان هەیە رێکبکەوێت و خۆبەخشانە ئەم کارە بکات، پاشان بە هەر قەرز و قۆڵەیەک بووە دە پانزە مێش دەکرێت و بەخێویان دەکات و خۆی بۆیان تەرخان دەکات، رۆژێک کاتێک چاو بە لاپەڕەکانی رۆژنامەی ئوزگیور پۆلەتیکا (رۆژنامەیەکەی هەفتانەیە بە زمانی تورکی لە لایەن تەڤگەری باکورەوە چاپ دەکرێت و بە هەموو ئەوروپا و وڵاتانی جیهاندا بڵاودەکرێتەوە) دەخشێنێت، لەپڕ وێنەی کوڕە گەریللاکەی (عەلی) دەبینێت لە نێو وێنەی شەهیدەکاندا، کە ئەویش تازە شەهید بووە!!... ئەمە پشکۆیەکی تر دەنێت بە رۆحی ناوبراوەوە، بەڵام هەر کۆڵ نادات...

مانۆ خەلیل دەڵێت (کاتێک لە ڤیستیڤاڵی سینەمای سۆڵەتورن مام برایم بینی فیلمەکە نمایش کرا و خەڵاتمان وەرگرت، رووی کردە من و گوتی: ئیتر خەمم نییە، گەر بشمرم، چونکە چیرۆکی ژیانم و

دەردەسەرییەکانم نابەمە ژێر گڵ لەگەڵ خۆم، بەڵکو کراون بە فیلم و هەزاران کەس دەیان بینێت).

دیارە پێش دوو ساڵێک ئەم فیلمەم بینیبوو، سەرسام بووم بە و ویست (ئیرادە) و بڕوا و ورە بەرزەی ئەم پیاوە بە هیممەتە ، حەزم دەکرد خۆشی لە نزیکەوە ببینم، بەڕێکەوت پێش چەند هەفتەیەک لە شاری بازل لە بۆنەیەکی نەتەوەییدا بۆ یەکەمجار ناوبراوم بینی و خۆم پێ ناساند و گوتم مام برایم فیلمەکەتانم بینیوە، تەواوی چیرۆکی ژیانتان دەزانم، سەرسامم بە هیممەت و ئازایەتیتان، ناوبراو زۆر خۆشحاڵ بوو، بە کرمانجییەکی رەوان گوتی: هەڤاڵ ئەز گەلەک کەیفخوەش بووم، چیرۆک زیادن، ئەمما هەمی نایەنە زمان و نابتە فیلم. مە کوردان هەمی ژیانا خۆوە چیرۆکە.

بەڕای من سەرکەوتنی ئەم فیلمە لە راستی چیرۆکەکەی و لەوەشدایە، کە بێ شەرمکردن و سڵکردنەوە وێنەی دیمەنەکان گیراوە، وەک ئەوەی کامێرا دانەنرا بێت و تۆمار نەکرێت، بۆ نمونە، زۆر دەگمەنە کەسێکی کورد لە تەمەنی ٦٥ ساڵیدا لەبەدەم کامێرا بە شۆرتێکەوە لە چەمێکدا خۆی بشوات. جگە لەمەش جوانی ئەم فیلمە دۆکیۆمێنتارییە لە کۆڵنەدان و خەباتی بەردەوامی کوردێک بۆ ژیان و ئازادیدا خۆی دەبینێتەوە.

مانێ خەلیل لە چاوپێکەوتنێکدا دەڵێت (دەکرێت مرۆڤ هەرچی هەیە لە ژیانیدا لەێ دەستی بدات، ماڵ و سامان، کەسوکار و …هتد، بەڵام گرنگ کۆڵ نەدانە، گرنگ تێکۆشان و بەردەوامییە، گرنگ بێهیوا نەبوونە، مام برایم نمونەی ئەم جۆرە کەسەیە، پەیامی من ئەمەیە…).

مانێ خەلیل خەڵکی ڕۆژئاوای کوردستانە و سالانێکی زۆرە لە سویسرا نیشتەجێیە، تا ئێستا کاری دەرهێنانی بۆ نزیکەی 20 فیلم کردووە، دوایین فیلمەکانی ئەمانە بوون: "پەرەسێلکە"، "ئەنفال" ، "داڤێد تولهیلدان" ، "زیندانێکەم، ماڵێکەم" ، "باخچەکانی بەهەشت" …

تێبینی: دەتوانن بۆ بینینی چەند دیمەنێک لەم فیلمە کلیکی ئەم لینکە بکەن:

https://www.youtube.com/watch?v=yDvkSo9TeR8